

KUIDAS KASVAB TURISMIPUU?

18.03.2010. a.
Heli Tooman, PhD
Tartu Ülikooli Pärnu kolledž

Tere, head kolleegid!

- Mul on väga hea meel Teiega täna diskuteerida turismi tervikkäsitluse ning selle õpetuse teemadel.
- Turism on kõikidele tuttav sõna ning oma pikaajalistele kogemustele tuginedes võin öelda, et pea igaüks, kes vähemalt ühe reisi teinud, peab end turismiasjatundjaks, tihtipeale ka piisava valmisolekuga hakkamaks turismiettevõtjaks.
- Ühelt poolt on see väga õige, sest turismi arendamisel on üheks peamiseks eduteguriks klientide (inimeste) tundmine ja mõistmine ning nende ootuste, vajaduste, soovide ja kogemuste arvesse võtmine nii turismisihtkohtade kui ka turismitoodete ja -teenuste arendamisel, aga ka turismi õppimisel ja õpetamisel.

Dr. Heli Tooman **2**

Turist on turismimajanduse ekstisteerimise ja arengu alus

- **Turist on see, kes teeb võimalikuks turismimajanduse ekstsisteerimise ja arenemise** – kui koht pole atraktiivne või ei paku seda, mida oodatakse, siis "investeeri" turist edaspidi teistesse sihtkohtadesse ja turismitoodetesse.
  - Vähe sellest – ta teeb sellisele kohale efektiivset antiturundust ning on üpris keerukas teada saada, kui palju potentsiaalseid külastajaid seetõttu sellesse kohta tulemata jääb. Või kuidas tema arvamus ja külastuskogemused mõjutavad sihtkoha mainet.
- Teiselt poolt on **turism niivõrd keerukas ja mitmetahuline fenomen**, et mõistlik oleks teada ja arvesse võtta ka maailma turismiteaduse ja -professionaalide kogemusi.
- Turismiga seonduvaid uuringuid on maailmas tohutult palju, iseasi on aga see, kuidas seda teadmist (teadust) osatakse hinnata ja ära kasutada efektiivselt toimiva ja kasutoova turismi arendamisel ühes või teises paigas.

Dr. Heli Tooman **3**

Kes on turismiasjalised?

- Tihtipeale vaadeldakse turismi liialt kitsalt, keskendutakse vaid spetsiifilistele sektoritele või toodele ja laialdaselt on levinud arusaam, et see on vaid turismiettevõtete ja turistide asi, äri ja huvi.
  - Tegelikuses on väga vähe neid tegevusvaldkondi ja inimesi, keda turismimajandus ühel või teisel moel ei puudutaks. Kõik nad on turismiasjalised.
  - Seda peaksid meie **õpilased** õpingute algusest saadik teadma, mõistma ja oskama seostada edaspidiste õpingutega.
  - Mistahes "ainet" õpetab **õpetaja** turismialade õppijatele, peab ka temal olema terviklik arusaam turismisüsteemist. Paraku see alati nii ei ole ja õpetaja keskendub kitsalt "oma ainele".

Dr. Heli Tooman **4**

Kes on turismiasjalised?

- Teadlased, uurijad, õpetajad
- Turismisihtkohtade arendajad
- Turismiettevõtjad ja turismiettevõtete töötajad: majutus, transport, toitlustus, reisikorraldus
- Teenindus, kaubandus, põllumajandus, kalandus, toiduainete tootjad
- Ehitus, ehitusmaterjalide, mööbli, tekstiili, puhastusvahendite, kosmeetikatoodete ja paljude teiste turismis kasutatavate toodete tootjad – iseasi, kui palju neid kasutatakse või tuuakse vajaminev mujalt sisse, mis tegelikult tähendab turistide poolt riiki jäetud raha väljaleket. Küsimus on suuresti teadlikkuses ning koostöös (sh hinnaläbirääkimiste osas. Turismiettevõtjad peavad kohalikke tooteid põhjendamatult kalliteks, mida – kasutaks küll rohkem!)
- Mõelge: Ostin Soomes pohlaseebi. Eesti metsad on pohlil (aga ka muud – mustikad, seened, ravitaimed, jne) täis. Kellele annaks tööd ni pohlaseebi tootmine? Marjakorjajad, kokkustajad, transportitöötajad, seebivalmistajad, seebi lisandite pakkujad, kaubandus, hotellid, spaad jne.
- Politsei, pääste- ja turvateenistused, tervishoid, riigi- ja omavalitsused jne.
- Turistid, külalised, kohalikud elanikud ja paljud teised

Dr. Heli Tooman **5**

Kas turism on Eestile oluline majandusharu? Miks?

- Jõudsalt arenev turism saab oluliselt mõjutada:
  - riigi- ja rahvatulu kasvu,
  - investeringute suurenemist,
  - tööhõive kasvu (45000 otsene + 55000 kaudne tööhõive, väga oluline osa Eesti ca 550 000 tööhõiveist)
  - välisvaluuta juurdevoolu (turism annab ca 9% kogu kaupade ja teenuste ekspordituludest ja üle 30% teenuste ekspordist)
  - inimeste elukeskkonna paranemist jne.

Dr. Heli Tooman **6**

Riigi turismipoliitika

- 1992. a. tunnistati turism vabariigi valitsuse poolt prioriteetseks majandusharuks.
  - Samas – kui vaadata Eesti Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi, leiab sealt eraldi väljatooduna hulgaliselt erinevate tegevusvaldkondade riikliku poliitikat puudutavaid dokumente: sh kultuuripoliitika, spordipoliitika jne, küll ei leia sellest nimistust riigi turismipoliitikat puudutavat dokumenti.
- Olemas on:
  - Hädasti uuenduskuuri vajav **Turismiseadus**
  - 2006.a. lõpus Riigikogu poolt vastuvõetud **Eesti Riiklik Turismiarenduskava aastateks 2007 – 2013**.
  - Ligikaudu 206 miljonit **euroraha** turismi arendamiseks aastatel 2007 – 2013.
  - 2009. a. uuenduskuuri läbinud (kurj)kuulus **Welcome to Estonia** kontseptsioon ning soovitan kõikidel tutvuda uue **Eesti Bränd Brändiraamatuga**, mis Internetis kättesaadav kõikidele. Uueks tunnustauseks: Positiivsete üllatuste maa ehk inglise keeles: Estonia – Positively Surprising.
  - Riigi turismipoliitikat kandevald Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse kuuluv **EAS Turismiarenduskeskus**, hulgaliselt turismiorganisatsioone ja regionaalseid turismiarenduskavu
  - Palju tavalisid turismi- ja seonduvate valdkondade **ettevõtjaid**
  - Arvukalt **turismialast õpet pakkuvaid koole**

Dr. Heli Tooman

7

Turismisüsteem

- Selleks, et mingi tegevusvaldkond edukalt areneks, on vaja seda põhjalikult ning sügavuti tunda ja mõista, vajalik on **süsteemne käsitlus**.
- Turismisüsteeme on püütud selgitada paljude erinevate teadlaste poolt ning välja on pakutud mitmesuguseid mudeleid.
  - Ükski neist pole täiuslik, kuid igaühest on ilmselt midagi õppida selleks, et turismisüsteemi olemust paremini mõtestada.
- Ülikeerukate mudelite kõrval võib leida ka lihtsamaid käsitlusi, näiteks **ämblikuvõrgu mudel**, aga ka turismisüsteemi vaatlemine **Turismipuu** kasvu näitel.

Dr. Heli Tooman

8

Viljakandev õunapuu

- Viljapuu vajab oma viljakandvaks kasvaks päikest ja valgust, sobivat kohta ja mulda, ohtralt kastmist ja oskuslikku väetamist, oksavõra kujundamist ning kehvide okste eemaldamist, teadmisi, armastust, hoolitsust ja veel paljutki muud.

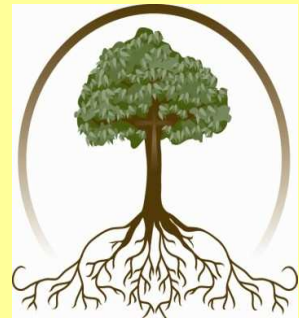

Dr. Heli Tooman

9

Elujõuline turism on nagu viljapuu, mis vajab oma kasvaks:

- sobivat keskkonda
- ressursse
- tugevat ja tervet juurestikku ja tüve, oksi ja oksakesi,
- lopsakat lehestikku ning kauneid õisi – alles siis on ta valmis kandma selliseid küpseid ning maitsvaid vilju, mida inimesed ootavad ja soovivad.

Dr. Heli Tooman

10

Turismi arengut võib võrrelda viljapuu kasvatamisega

- Elujõuline turism** on nagu viljapuu, mis vajab oma kasvaks:
  - sobivat keskkonda** (nii majandus-, sotsiaal-kultuurilist, poliitilist, tehnoloogilist kui ka ökoloogilist keskkonda)
  - mitmesuguseid ressursse** (inim-, kultuuri-, ajaloo-, loodus-, finants- jt ressursse)
  - tugevat ja tervet juurestikku ja tüve** (sh asjakohaseid uuringuid ja teadmisi, oskuslikku planeerimist, tootearendust ja turundust)
  - oksi ja oksakesi** (ehk turismiettevõtlust ja seonduvaid tegevusvaldkondi ning nende väga head koostöömismist)
  - lopsakat lehestikku ning kauneid õisi** (ehk omanäolisust, külalislakust, teenindusvalmidust jne) – alles siis on ta valmis kandma selliseid küpseid ning maitsvaid vilju, mida inimesed ootavad ja soovivad ning mille eest on nad valmis omalt poolt panustama (st raha kulutama) selleks, et Turismipuu hästi areneks ja kasvaks.
  - Turismipuu kasvu peamiseks ressuriks on raha, mis tuleb turistide käest.**

Dr. Heli Tooman

11

Miks on vaja arvesse võtta Turismipuu ümbritsevat keskkonda?

Turismi mõjutavad väliskeskkonna tegurid:

- Majandustegurite** hulka kuuluvad näiteks riigi või sihtkoha üldine majandusseis, riigi- ja rahvatulu, turismimajanduse tehtavate investeeringute mahud, valuutakurs ja hinnatase (sh kütuse, toiduainete ja teenuste hind) jms
  - MASU???**
- Sotsiaal-kultuuriliste tegurite** hulka kuuluvad näiteks demograafilised näitajad, rahvastiku vananemine, haridus- ja palgatase, tööhõive, töö iseloomu muutused, kohalike elanike teenindusvalmidus, külalislakust ja suhtumine turistidesse, kultuuri, tavade, kommete, uskumuste mõju turismi arendamisel jms.

Dr. Heli Tooman

12

Miks on vaja arvesse võtta Turismipuu ümbritsevat keskkonda?

- **Poliitiliste tegurite** hulka kuuluvad näiteks riigi üldine poliitiline olukord (rahulik või rahutused, turvaline või mitteturvaline), viisarežiim, aga ka riigi seadusandlus (nt on see turismi arengut toetav või piirav) jms.
- **Tehnoloogilised tegurid**, sh kiired muutused tehnoloogia arengus, on viimastel aastakümnetel turismi mõjutanud väga palju. Internet, aga ka televisiooni areng pakuvad üha laiemaid võimalusi Turismipuu arengu toetamiseks.
- **Ökoloogilistest teguritest** mõjutavad turismi kliima- ja keskkonnamuutused, looduskatastroofid, reostus, vee- ja energiakasutus jne.

Dr. Heli Tooman

13

Mis on turismiteadus?

- Nii nagu viljapuude aretamiseks, viljapuuaia planeerimiseks, rajamiseks ja arendamiseks läheb vaja pikaajalisi uuringuid ja asjakohaseid teadmisi, vajab seda ka Turismipuu.
- Turismivaldkonna teoreetiliste probleemidega on tegeldud alates 20. sajandi alguspoolest ja selle üle, kas **turismiteadus** (inglise keeles *tourismology*) on olemas või mitte, on vaieldud pikki aastaid.
- Turismiteadusest kui sellisest räägitakse maailmas alles 20. saj. 90ndate aastate algusest.
  - Nüüdisajal pälvib turism kogu maailmas olulise majandusharu ja teadusuuringute valdkonnana üha kasvavat tähelepanu nii üleilmsete rahvusvaheliste turismiteaduse ja arendusorganisatsioonide kui ka paljude teiste valdkondade teadlaste poolt.
  - Maailmas on olemas arvukalt turismiuuringute instituute, teadusajakirju, publikatsioone ning turismiteadlasi. Igal aastal toimuvad paljud kaalukad ja teadusringkondades tunnustatud turismiteadlaste konverentsid.

Dr. Heli Tooman

14

Multidistsiplinaarne teadusharu

- Turismiteadusest on kujunenud multidistsiplinaarne teadusharu, mis integreerib mitmete teadusvaldkondade tarkust ja kogemusi, kasutades neid järjest keerukamaks muutuva turismimajanduse uurimisel ja arendamisel.
  - Võib öelda, et **turismiteadus on rakendusteadus, mis tugineb fundamentaalteadustele ja kasutab paljude teadusharude tarkust ja saavutusi.**
- Turismi erinevaid tahke uuritakse ja käsitletakse erinevate teaduslike meetoditega ning turismiteadus on muutunud mitmete teadusharude oluliseks koostisosaks.
  - Näiteks: rahvamajandusõpetus (**turismiökonomika**), ettevõtetmajandusõpetus (**turismiettevõtete majandusõpetus**), geograafia (**turismigeograafia**), psühholoogia (**turismipsühholoogia**), sotsioloogia (**turismisotsioloogia**). Lisaks veel ajalugu (**turismiajalugu**), filosoofia (**turismi filosoofia**), poliitikateadused (**turismipoliitika**), õigusteadused (**turismiõigus**), arhitektuur (**turismiarhitektuur**), haridus (**turismiharidus**), turundus (**turismiturundus**) jne.
- Turism uurimisobjektina on valdavalt majandusteadusliku suunitlusega.

Dr. Heli Tooman

15

Eesti vajab turismiteadlasi

- **Turismiteadlane** on laialdaste teadmistega teadlane, kes on suuteline teaduslikele alustele tuginedes prognoosima, planeerima ja välja töötama riigi, regiooni, sihtkoha ja turismiettevõtete arengustrateegiaid, läbi viima vastavaid uuringuid ja esitama neist tulenevaid järeldusi ning ettepanekuid valdkonna arendamiseks.
- Turismiteadlane omab kaugeleulatuvat visiooni, lähtub jätkusuutliku arengu printsiipidest, tunneb ja võtab arvesse kõiki turismi mõjutajaid ning suhtub lugupidamisega ümbritsevasse keskkonda, erinevatesse kultuuridesse ja traditsioonidesse. Ta tunnetab oma vastutust nii kogu- kui ka turismimajanduse arengu ees.
  - Eestis on siiani üpris hästi läbi saanud ilma tõsise turismiteaduse ja -uuringuteta. Meie turismiarengukavad ja -arendusprogrammid, turismisihtkohtade planeerimine ja turismiteadete arendus ei tugine enamasti teaduslikele alustele ja põhjendustele. **Kas peaks?**

Dr. Heli Tooman

16

Ülikoolide roll turismiteadlaste ettevalmistamisel

- On väga tore, et mitmete Eesti kõrgkoolide juures on avatud turismivaldkonnaga seonduvaid magistriõppekavu, mille lõpetajad võiksid olla tulevased turismiteadlased.
  - Teadlaseks kasvamine võtab paraku aega ja tulemused ei tule üleöö.
  - Turismivaldkonna doktoriõpe Eestis puudub.
- Samas on turismiteadus seotud niivõrd paljude teiste teadusharudega, et pea iga ülikooli teaduskonna juures oleks võimalik turismiteadlaste ettevalmistamine ning vastavad bakalaureuse-, magistri-, doktori- ja muud uurimistööd. Ilmselgelt on vaja aga turismimajanduse suuremat väärtustamist ning vastavate seoste mõistmist õpitava / õpetava eriala, üldise majandusarengu ja turismivaldkonna vahel.
- Pea igas teaduskonnas saaks toetada Eesti majandusele ja teadusele vägagi oluliste ja vajalike **turismiteadlaste ettevalmistamist, kellest Eestis väga suur puudus on, sh vastavatest õppejõududest** (nt turismiõigus, -majandus-, sotsioloogia, -psühholoogia, -finantsjuhtimine, jne jne.)

Dr. Heli Tooman

17

Jalggratta leiutamine

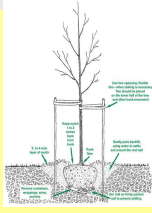
- Kogu maailmas arvestatakse turismi planeerimisel ja turismimajanduse arendamisel üha rohkem ja tõsisemalt turismiteaduse tarkustega, millele peaks tuginema nii turismisihtkohtade arendus kui ka turismiettevõtlus.
  - Mäletan, kuidas riikliku turismiarengukava ettevalmistuse protsessis esitas üks tuntud turismitegija küsimuse: **Milleks on seda vaja?** Kas Eesti turism areneb tänu turismiarengukavale või areneb ta niigi sõltumata arengukava olemasolust või puudumisest? **Sama võiks küsida turismiteaduse kohta.** Meil leiutatakse veel tihti peale jalgratast.
- Turismiteadus on suhteliselt uus teadusuuringute valdkond ning võib öelda, et Eestis alles lausa algusjärgus.
  - Loodan väga, et paljudest Eesti kõrgkoolide turismierialade lõpetajatest saavad tulevikus turismiteadlased ja õppejõud, kelle uuringud ja teadustööd toetavad jätkusuutliku ning konkurentsivõimelise turismimajanduse edendamist Eestis.
  - Ning et need, kellest turismiteadlast ei saa, oskavad turismiõpetaja, -arendaja või -ettevõtjana teadlikult, targalt ja tulutoovalt kasutada turismiteaduse saavutusi.

Dr. Heli Tooman

18

Mis mõjutab Turismipuu tüve kasvamist?

- Samamoodi nagu iga viljapuu on alguses peene, nõrga ning toetamist vajava tüvega, aasta-aastalt aga üha pikemaks, jämedamaks ja tugevamaks kasvab, võib piltlikult vaadelda ka Turismipuu tüve kasvu.
- Tugevnev juurestik toob juurde turiste ja raha ning loob eeldused Turismipuu edasiseks arenemiseks.
- **Tüvi on nagu Turismipuu selgroog, millest sõltub, kui hästi puu püsti seisab ja oksa kanda jaksab.**

Dr. Heli Tooman

19

Mis mõjutab Turismipuu tüve kasvamist?

Suurenev turistide arv ja huvi kasv turismi-sihtkoha ja -ettevõtluse arendamise vastu toovad kaasa vajaduse:

- edasisteks uuringuteks, sh turisminõudluse ja pakkumise, sihtkoha taluvuse jm osas,
- turismitrendide hoolikaks jälgimiseks,
- teadlikuks ja oskuslikuks strateegiliseks planeerimiseks,
- koostöö edendamiseks, ettevõtluse toetamiseks,
- turismihariduse edendamiseks, turismitöök vajalike inimeste põhjalikuks ettevalmistuseks
- sobivate ja terviklike turismitoodete arendamiseks
- turundusstrateegiate ja -tegevuste kavandamiseks
- turismiteabe süsteemide parendamiseks jne.

Kõik see üheskoos võimaldab Turismipuu tüvel jõudsalt jämedamaks ja pikemaks kasvada ning toetada kahara puuvõra ja paljude okste kujunemist.

Dr. Heli Tooman

20

Kuidas kujuneb Turismipuu oksad?

- Turismipuul on paljud **omanäolised oksad**, millest iga oksaharu võib kujutada kas otseselt või kaudselt turismiga seonduvate tegevusvaldkondade, ettevõtluse ja tugisüsteemidega.
  - Turistide ootustele, vajadustele ja soovidele vastavate turismitoodete arendamine toimub **paljude osapoolte (okste) koostöös**.
  - Mida rohkem on turismipuul harusid, seda rohkem on võimalusi turismitoodete arendamiseks.
  - Turismipuu okstel asuvad **nii erasektori kui ka avaliku ja kolmanda sektori organisatsioonid, ettevõtjad ja teenusepakkujad**.
- Igal sihtkohal ja turismiettevõttel tuleb leida kõige **otstarbekam võrakujuunduse viis**, oksade ja oksakeste arv.

Dr. Heli Tooman

21

Kuidas kujuneb Turismipuu oksavõra?

- Turismipuu oksteks võib pidada:
  - **Otseselt turismivaldkonda kuuluvaid sektoreid ja vastavat ettevõtlust** - reisitransporti, majutust, toitlustust, tegevusi, meelelahutust, ärireisiteenuseid, reisikaubandust jne.
  - Paljud olulised oksaharud on **kaudselt turismiga seonduvad ettevõtlusvaldkonnad**: teenindus, kaubandus, pangandus, kindlustus, ehitusmaterjalide, põllumajandussaaduste ja toiduainete tootjad, milleta turism ei saa toimida, kuid toetab omakorda nende valdkondade arengut.
  - Samamoodi aga ka **riigi- ja munitsipaalasutused**: politsei, päästeteenindus, tervishoiu- ja haridusasutused jm.

Dr. Heli Tooman

22

Turismipuu okstevõra on paljuharuline

- Näiteks hargneb **reisitranspordi oks** paljudeks erinevateks oksakesteks, millel asuvad vee-, maa- ja õhutransporditeenuste pakkujad, need oksakesed omakorda teenuste pakkujateks, kellel transport eksisteerida ei saaks: kütusefirmad, bensiinjamaad, tehnohooldus, remont, kindlustus jne.
- **Majutuse oks** hargneb omakorda paljudeks väiksemateks oksaharudeks, mis kujutavad endast kõike seda, milleta majutust tegelikult pakkuda ei saa –
  - erinevaid majutusasutusi, spaasid,
  - ehitust, ehitusmaterjale,
  - tehnilisi seadmeid,
  - pisimugavusi, mida külastajad vajavad ja soovivad (šampoonid, seebid, sussid, suveniirid, trükised jms),
  - telefoni- ja sideteenuseid, sideteenuseid,
  - koristus- ja turvateenuseid ja palju muud,

Dr. Heli Tooman

23

Mis annab Turismipuule värvi ning teeb selle lehed ja õied silmapaistvaks?

Rohelus- ehk klorofülltooted:

- Ehedus, omanäolisus ja silmapaistvus
- Inimesed – külalislahkus, professionaalsus
- Koha terviklik disain, heakord, puhtust, tehniline toimimine, atmosfäär
- Üllatused küllastajatele
- Kõige selle võtab kokku sõna – **kvaliteet!**

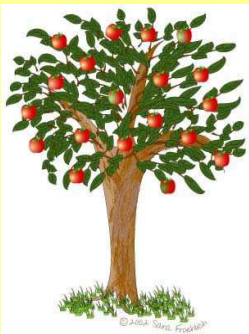

Dr. Heli Tooman

24

Millised on elujõulise ja kauni Turismipuu viljad?

- Turistide arvukuse, nende rahulolu, kohapeal viibimise aja ja kulutuste kasv,
- Sihtkoha ja ettevõtete paremad majandusnäitajad ning maine kasv
- Välisvaluuta sissevoolu ja eksporditulude kasv.
- Turismiettevõtete ja turismis töötavate inimeste arvu kasv,
- Elukeskkonna ja -kvaliteedi paranemine

Dr. Heli Tooman

25

Milline on lopsakas, elujõuline ja viljakas Turismipuu?

- kasvab, õitseb ja kannab soovitud vilju aastaringi (meist ei saa kunagi Vahemeremaad!)
- järgib jätkusuutliku, säästva ja vastutustundliku arengu printsiipi (puu kannab vilju aastaringi ja järjepidevalt, ei kahjusta ümbritsevat keskkonda),
- aitab kaasa kohaliku elukeskkonna ja -kvaliteedi parendamisele
- püüab maksimaalselt toetada kohalikku majanduskasvu ja piirkonna arengut
- kasutab võimalikult palju kohalikku tööjõudu ja teisi kohalikke ressursse
- aitab säilitada ja juurde luua uusi töökohti
- innustab turismiettevõtlust, loovust ja uuenduslikkust (innovaatilisust)

Dr. Heli Tooman

26

Milline on lopsakas, elujõuline ja viljakas Turismipuu?

- jätab turismist tuleva kasumi piirkonnale
- annab investeerimisel head kasumit, ärgitades omakorda investeerimisteenuste arendusse, ehitustesse, infrastruktuuri parendamisse jne
- köidab turiste jääma sihtkohta võimalikult pikaks ajaks
- innustab neid uuesti tulema
- võimaldab neil raha kulutada
- ergutab kohalikke elanikke külalislahkuse ja teeninduse väärtustamisele ning parendamisele.

Dr. Heli Tooman

27

Kuidas tagada Turismipuu pikk iga ja jätkusuutlik areng?

- Nii nagu iga viljapuu kasvamise eest kannab hoolt selle omanik, tuleb Turismipuu eest eelkõige hoolitseda selle **omanikul** –
  - riigil (riigi Turismipuu),
  - omavalitsusel (nt maakonna Turismipuu),
  - ettevõtjal (nt hotelli Turismipuu) jne.
- Samas on veel palju teisi olulisi organisatsioone, institutsioone ja inimesi, kes panustavad ühel või teisel moel ja tasemel Turismipuude kasvatamisse

Dr. Heli Tooman

28

Maailma Turismipuu

- **Maailma Turismiorganisatsioon** (UNWTO) ja terve rida teisi rahvusvahelisi turismiorganisatsioone hoolitsevad kogu maailma (maailma Turismipuu), Euroopa (Euroopa Turismipuu) või mõne muu suurema regiooni (nt Balti Mere regiooni) Turismipuu kasvu ja arengu eest.
- Turismi arendamiseks ja reguleerimiseks on välja töötatud mitmesuguseid rahvusvahelisi regulatsioone ja dokumente.
- Neid tuleks juba õpingute aluses põgusaltki tundma õppida!
- Kas oskate nimetada olulisemaid?**

Dr. Heli Tooman

29

Eesti Turismipuu

- **Iga riigi valitsusel** on oma riigi Turismipuu arendamisel kanda väga suur roll.
- Sel tasandil otsustatakse, kui tähtis on turism riigi majandusele, töötatakse välja vastav turismipoliitika, seadused, arengukavad, määrused, keskkonnahoiuprogrammid, ettevõtluse toetuskeemid ja muud dokumendid, mis on tarvilikud turismiarengu reguleerimiseks ja toetamiseks.
- Eesti riigi Turismipuu kasvu eest hoolitseb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse kuuluv **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) Turismiarenduskeskus** (www.eas.ee).

Dr. Heli Tooman

30

Eesti Turismipuu

- Nimetage olulisemad dokumendid, millele tugineb Eesti turismipoliitika ning milliseid peaksid tundma kõik turismiõpetajad ja -õpilased, samuti turismiettevõtjad ja -arendajad?
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5

Dr. Heli Tooman

31

Maakonna, linna või valla Turismipuu

- Igal omavalitsusel on kanda ülitähtis roll oma maakonna, linna või valla Turismipuu arendamisel.
- Sel tasandil otsustatakse, kui tähtis on turism omavalitse majandusele, töötatakse välja vastavad arengukavad, keskkonnahoiuprogrammid, arendatakse vastavaid projekte ja koostööd ning töötatakse välja dokumente, mis on tarvilikud kohaliku arengu, sh turismiarengu reguleerimiseks ja toetamiseks.
- Eestis on paljud kohalikud omavalitsused üldise arengukava lisana või selle osana vastu võtnud turismiarengukava, mis on ilme märk soovist ning vajadusest kasvatada ja arendada oma Turismipuid.
  - Milliseid arengukava teate nimetada ja kes on nende koostajad?
  - Millised on arengukava täitmise mehhanismid? Kes vastutab?

Dr. Heli Tooman

32

Regiooni Turismipuu

- Turismipuu kasvu eest seisavad arvukad **regionaalsed turismiorganisatsioonid**, mis võivad olla näiteks ühe või mitme maakonna, aga ka mõne muud piirkonna turismi koordineerivad organisatsioonid.
- Regionaalsete turismiorganisatsioonide ülesandeks on oma regiooni Turismipuu kasvatamine.
  - Sihtasutus Pärnumaa Turism www.parnumaa.ee
  - Sihtasutus Lõuna-Eesti Turism www.tartumv.ee
  - Sihtasutus Põhja-Eesti Turism www.pohjaeestiturism.ee
  - Mittetulundusühing Terra Maritima www.terramaritima.ee jt

Dr. Heli Tooman

33

Turismiühenduste Turismipuu

- Ühe või teise turismisektori või mingite muude tunnuste alusel ühinenud ettevõtteid ja organisatsioonid. Eestis:
  - Eesti Hotellide ja Restoranide Liit www.ehrl.ee
  - Eesti Turismifirmade Liit www.etfl.ee
  - Eesti SPA Liit www.estonianspas.com
  - MTÜ Eesti Maaturism www.maaturism.ee
  - Eesti Giidide Liit www.giidideliit.ee
  - Eesti Turismihariduse Liit www.ethl.ee
  - Eesti Ökoturismi Ühendus www.ecotourism.ee

Dr. Heli Tooman

34

Turismiettevõtte Turismipuu

- Oma Turismipuu aretamise ja kasvatamise tuleb hoolitseda **igal turismiettevõttel**, olgu selleks siis reisitranspordi-, majutus-, toidlustus- või reisikaubandus- või mõni muu ettevõtte.
  - Konkurents turismiettevõtete vahel on väga tihe ning seetõttu peaks iga turismiettevõtja hoolitsema väga hästi oma ettevõtte Turismipuu kasvu eest.
  - Kasvu seiskumine ja piltlikult öeldes – ka õite puudumine (puudub sära ja omanäolisus) ja lehtede langemine (kvaliteedi langus, vähene külalislahkus ja teenindusvalmidus), – võivad turismiettevõtte mainet, külalastatavust ning majandustulemusi negatiivselt ja mittesoovitavalt mõjutada.

Dr. Heli Tooman

35

Turismipuu kasvatamine on ühine asi!

- Turismipuu kasvu eest vastutavad organisatsioonide ja ettevõtete **juhid**, kuid puu arendamiseks ja kasvu eest hoolitsemise on kaasatud **kõik töötajad**.
- See tähendab aga seda, et kõikidel töötajatel peaksid olema piisavalt head teadmised ja oskused selleks, et toetada elujõulise puu kasvamist, samuti aga ka **motiveeritus** hoolitseda puu eest nii headel kui ka rasketel aegadel.
- Turismipuu kasvule aitavad kaasa pea kõikide **teiste tegevusvaldkondade ettevõtteid ja organisatsioonid ning töötajad**: põllu-, metsa- ja kalamehed, ehitajad, käsitöömehhid, kultuuri-, spordi-, kaubandus-, teenindus-, tervishoiu-, haridus- ja turvatöötajad, politsei, pangad, kindlustus, postiljonid, majahoidjad jne.

Dr. Heli Tooman

36

Turismipuu aitavad kasvatada turistid

- Turismipuu kasvatamisest võtavad osa **kõik külastajad ja turistid** ning nende tähtsust selles ei tohi mingil juhul alahinnata.
  - Tegelikult on just need, kelle ootusi, vajadusi ja soove arvesse võttes Turismipuu kasvu tuleb ja saab suunata, sest peamine ressurss selleks tuleb külastajatelt.
- Kõige väärtuslikumaks Turismipuu kasvutarkuseks on **tarkus ja tagasiside, mida saadakse külastajatelt**.
  - Kuidas seda saadakse?
- Samas on Turismipuu arendamisel aga tähtis ka **turistide endi positiivne suhtumine** külastatavasse kohta, kultuuri ja inimestesse, säästev käitumine looduses ja külastatavates paikades jne.

- Mida teete, et kasvatada õppijaid teadlikeks turistideks?

Dr. Heli Tooman

37

Turismipuu aitavad kasvatada kohalikud elanikud!

- Ja viimasena, kuid mitte sugugi vähetähtsana – Turismipuu eest saavad hoolt kanda **kõik elanikud**, nii lapsed, noored, täiskasvanud kui ka eakad inimesed.
- Võimalusi selleks on väga palju – hoolimine oma kodukohast ja selle heakorrast, kaasalöömine korrastus- ja talgutegemistel, külalislahkus, sõbralikus, abivalmidus ja – naeratus!
  - Milliseid tegevusi olete teinud oma kodukohas kaasamaks kohalikke elanikke Turismipuu arendamisse?
  - Milliseid vastavaid tegevusi on teinud kohalik omavalitsus? Turismiettevõtjad?

Dr. Heli Tooman

38

Koostöö! Koostöö! Koostöö!

- Parima tulemuseni jõutakse aga alati **koostöös**.
  - Ettevõtja ei saa oma Turismipuu kasvatamisega edukalt hakkama ilma töötajate, teiste ettevõtete ja koostööpartneriteta, omavalitsuseta, riigi toetuseta, turismiteabeta jne.
  - Riigi Turismipuu ei kasva hästi ilma tõhusa koostööta riigi tasandil, aga ka ilma turismiteaduse-, uuringute-, -koolide ja -ettevõtjateta jne.
  - Regiooni Turismipuu ei saa arendada ilma kohalike elanike kaasamiseta jne.
- Millist teadlikku koostööd teete oma koolis, et õppijad omandaksid tervikliku teadmise ja integreeritud oskused?
- Kas õppetöö koolis on aine (õpetaja-)keskne või omavad kõik õpetajad ka süsteemseid teadmisi ja arusaamu terviklikust turismisüsteemist ja õppekava tervikeesmärkidest?

Dr. Heli Tooman

39

Soovin jaku Eesti
Turismipuu terviklikul,
süsteemsel, targal ja
teaduspõhisel arendamisel!

Heli Tooman